

07.11.2022

Asia/21

§ 759

V 23.11.2022, Valtuutettu Laura Korpisen aloite Munkkiniemen puistotien ja Huopalahdentien lehmusten säilyttämisestä

HEL 2022-005403 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuustoaloite 13.04.2022 Korpinen Laura Munkkiniemen puistotien ja Huopalahdentien lehmukset säilytettävä

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Laura Korpinen ja 15 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kaupungin tulee luopua suunnitelmista kaataa Munkkiniemen puistotien lehmukset. Myös Huopalahdentien lehmukset tulee säilyttää. Munkkiniemen puistotien lehmukset on istutettu vasta sotien jälkeen, Huopalahdentien lehmukset tätäkin myöhemmin. Ne ovat siten lehmuksina nuorehkoja puita.

Lehmuskujat ovat keskeinen osa alueen viehättävyyttä, ja lisäävät merkittävästi asukkaiden asumisviihtyvyyttä. Puiden kaataminen katu- ja puistotien "peruskunnostukseen" vedoten ei ole riittävä syy kaataa juuri ja juuri täyteen mittaan ehtineitä puita. Munkkiniemen puistotien puiden jatkuva tutkiminen mahdollisten lahovaurioiden varalta ei ole normaalia, vaan tarkoitushakuista syiden etsintää toistuville puiden harvennuksille. Munkkiniemen puistotien ja Huopalahdentien puut eivät ole sen todennäköisempiä kaatumaan kuin muutkaan puut Helsingissä.

Munkkiniemen puistotien puut ovat hyvin tuulelta suojassa talojen välissä, verrattuna esimerkiksi Kaivopuiston puihin. Myös mikäli harvennuksia jatketaan, jäljelle jääneet puut saatetaan enemmän tuulelle alttiiksi, kun puut jäävät vaille toistensa suojaa. Suunnitelmat puiden kaatamiseksi ja toistuvat harvennukset eivät vastaa kaupunkilaisten toiveita ja sen vuoksi kaatamissuunnitelmista tulee luopua.

Aloitteesta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan lausunto.

Aloitteessa mainittuja katuja koskevista rakentamissuunnitelmista

Munkkiniemen puistotie ja Huopalahdentie esiintyvät molemmat Eliel Saarisen vuonna 1915 laatimassa Munkkiniemi–Haaga -suunnitelmassa. Se on historiallisesti merkittävä suunnitelma ollen osa maakunnallisesti arvokasta Laajalahden kulttuurimaisemaa. Alue on luokiteltu ensimmäisen luokan arvoympäristöksi kaupungin omassa inventoinnissa. Munkkiniemen puistotie on yksi Saarisen asemakaavan parhaiten toteutuneista osista. Nelirivinen lehmuskujanne on istutussommitelmansa puolesta hyvin ainutlaatuinen kokonaisuus Helsingissä.

Munkkiniemen puistotien peruskorjauksen suunnittelun on arvioitu tulevan ajankohtaiseksi kymmenen vuoden kuluessa. Suunnittelun käynnistymiseen vaikuttavat myös tulevien liikennejärjestelyjen ja kunnallistekniikan parantamisen tarpeet. Alueen halki on linjattu Munkkiniemen baana -hanke, joka parantaa läntisen Helsingin ja keskustan välisen pyöräliikenteen sujuvuutta. Lisäksi kadulle suunnitellaan vesihuoltolijan saneerausta.

Huopalahdentien puurivien osalta katualueen suunnittelua jatketaan osana Läntisen bulevardikaupungin (Vihdintie–Huopalahdentie) suunnittelua. Vuonna 2019 hyväksytyyn bulevardikaupungin kaavarungon mukaisesti Huopalahdentielle esitetään pikaraitiotietä, jonka rakentaminen tulee vaikuttamaan kadun nykyisiin puihin ja puuriveihin.

Nyt käynnissä on katualueen asemakaavamuutoksen laatiminen. Osa nykyisistä katupuista pyritään säilyttämään, mutta säilyttämisedellytykset varmistuvat vasta tarkemmassa katusuunnitteluvaiheessa. Pikaraitiotien sijainnin lisäksi raitiotien ja puiden yhteensovittamisessa on huomioitava liikenne-, rata- ja ratasähköturvallisuus. Puurivien toimenpiteet ratkaistaan vaiheistettuna pikaraitiotien rakentamisen tahdissa. Tällä hetkellä rakentamisen arvioidaan ajoittuvan kuluvan vuosikymmenen lopulle.

Puiden kuntoarvioinneista

Kaupungilla on maanomistajana vastuu katupuiden turvallisuudesta ja vahingonkorvausvelvollisuus mahdollisista vahingoista. Puiden kuntoarvioinnit mahdollistavat vanhojen puiden turvallista säilyttämistä, sillä juuri säännöllisten kuntoarviointien avulla vanhoja puita voidaan kaupunkiympäristössä vaalia mahdollisimman pitkään. Kuntoarviointeja tekevät koulutetut arboristit, puunhoitajat. Kaupunkiympäristön toimiala tilaa puiden kuntoarviointeja kaupungin omilta, mutta myös ulkopuolisilta arboristeilta. Kuntoarvioinnin perusteella arboristit laativat puille hoitosuunnitelman.

Kuntoarvioinnissa puusta tutkitaan ulkoiset riskitekijät, kuten lahottajaisienten esiintyminen, halkeamat, onkalot, vaaralliset oksat tai muut vioitukset. Lisäksi kiinnitetään huomiota puun kasvuympäristöön, erityisesti juuristoalueella tai sen läheisyydessä häiriötekijöihin, kuten kaviuihin tai maantäyttöihin.

Lautakunnan vastaukseen liittyy kattava selvitys Munkkiniemen puukujanteiden historiasta ja siitä käy ilmi mm, että nykyisin Munkkiniemen puistotiellä on noin 169 puuta, mikä merkitsee, että noin 60 % alkuperäisestä määrästä on enää jäljellä. Alkuperäiseen suunnitelmaan liittyneet puiden lyhyt istutusväli, voimakkaat muotoon leikkaukset ja juuriston maaperän kulumisen ovat vaikuttaneet puiden kuntoon ja edellyttävät sekä jatkuvaa seurantaa että vioittuneiden puiden tai niiden oksistojen poistamista.

Vastaus aloitteeseen

Munkkiniemen puistotien ja Huopalahdentien puurivien uudistamista koskeva suunnittelu ei ole vielä alkanut, joten puurivien toimenpiteistä ei ole vielä vuorovaikutettuja suunnitelmia tai päätöksiä.

Munkkiniemen puistotietä koskevissa suunnitteluratkaisuissa on tavoitteena ottaa huomioon alueen historialliset erityisarvot siten, että puistotien puurivit säilyvät kaupunkikuvallisesti korkealaatuisina. Huopalahdentien osalta ratkaisevaa on laadittavana olevan pikaraitiotien asema-kaavan ja siihen perustuvan katusuunnitelman sisältö ja toteutus.

Viitaten lautakunnan esittämiin rakentamissuunnitelmiin kyseisten katujen osalta kaupunginhallitus toteaa, että puurivien säästäminen aina-kaan täysimääräisesti nykyisin puin vaikuttaa haasteelliselta, mutta tavoitteen tulee olla myös nykyisiä puita mahdollisimman paljon vaali-maan pyrkivä.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua (voimassa aloitteissa, jotka on jätetty viimeistään 30.4.2022).

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 13.04.2022 Korpinen Laura Munkkiniemen puistotien ja Huopalahdentien lehmukset säilytettävä

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 16.08.2022 § 416

HEL 2022-005403 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Valtuustoaloitteessa esitetään, että kaupungin tulee luopua suunnitelmista kaataa Munkkiniemen puistotien ja Huopalahdentien lehmukset katujen peruskorjauksen yhteydessä. Aloitteessa myös esitetään kritiikkiä kaupunkiympäristön toimialan toteuttamien puiden kuntoarviointien tarpeellisuudesta Munkkiniemen puistotiellä.

Kaupunkiympäristölautakunta totesi, että Munkkiniemen puistotien ja Huopalahdentien puurivien uudistamista koskeva suunnittelu ei ole vielä alkanut, eikä puurivien toimenpiteistä ole vielä vuorovaikutettuja suunnitelmia tai päätöksiä.

Munkkiniemen puistotie ja Huopalahdentie esiintyvät molemmat Eliel Saarisen vuonna 1915 laatimassa Munkkiniemi–Haaga-suunnitelmassa. Se on historiallisesti merkittävä suunnitelma ollen osa maakunnallisesti arvokasta Laajalahden kulttuurimaisemaa. Alue on luokiteltu ensimmäisen luokan arvoympäristöksi Helsingin kaupungin omassa inventoinnissa. Munkkiniemen puistotie on yksi Saarisen asemakaavan parhaiten toteutuneista osista. Nelirivinen lehmuskujanne on istutussommitelmansa puolesta hyvin ainutlaatuinen kokonaisuus Helsingissä.

Kaupunkiympäristön toimiala tulee Munkkiniemen puistotietä koskevis-
sa suunnitteluratkaisuissa huomioimaan alueen historialliset erityisarvot
siten, että puistotien puurivit säilyvät kaupunkikuvallisesti korkealaatui-
sina. Huopalahdentien puurivien osalta kaupunkiympäristön toimiala
jatkaa katualueen suunnittelua osana Läntisen bulevardikaupungin
(Vihdintie–Huopalahdentie) suunnittelua. Puurivien toimenpiteet rat-
kaistaan vaiheistettuna pikaraitiotien rakentamisen tahdissa.

Munkkiniemen puistotien peruskorjauksen suunnittelu on arvioitu tule-
van ajankohtaiseksi kymmenen vuoden kuluessa. Puiden kunnan li-
säksi suunnittelun käynnistymiseen vaikuttavat tulevien liikennejärjeste-
lyjen ja kunnallistekniikan parantamisen tarpeet, joiden suunnittelu on
tarkoitus ajoittaa samanaikaiseksi puiden toimenpiteiden suunnittelun
kanssa. Alueen halki on linjattu Munkkiniemen baana -hanke, joka pa-
rantaa läntisen Helsingin ja keskustan välisen pyöräliikenteen sujuvuut-
ta. Lisäksi kadulle suunnitellaan vesihuoltolinjan saneerausta.

Huopalahdentien suunnittelu on osana Läntisen bulevardikaupungin
(Vihdintie–Huopalahdentie) suunnittelua. Kaupunkiympäristölautakunta
hyväksyi vuonna 2019 bulevardikaupungin kaavarungon, joka toimii
lähtökohtana sinne laadittaville asekaavoille ja asemakaavan muutok-
sille. Kaavarungossa Huopalahdentielle esitetään pikaraitiotietä, jonka
rakentaminen tulee vaikuttamaan kadun nykyisiin puihin ja puuriveihin.
Tällä hetkellä on käynnissä katualueen asemakaavamutoksen laati-
minen. Osa nykyisistä katupuista pyritään säilyttämään, mutta säilyttä-
misedellytykset varmistuvat vasta tarkemmassa katusuunnitteluvai-
heessa. Toteutus ja sitä kautta puille tehtävät toimenpiteet vaiheistuvat
pikaraitiotien rakentamisen tahdissa. Tällä hetkellä rakentamisen ar-
vioidaan ajoittuvan kuluvaan vuosikymmenen lopulle.

Puiden kuntoarvioinnit muodostavat Helsingin katu- ja puistopuiden hoidon perus-
tan

Puiden kuntoarvioinnin ensisijaisena tarkoituksena on kaupunkiympä-
ristön turvallisuuden varmistaminen. Helsingin kaupungilla on maano-
mistajana vastuu omistamiensa alueiden turvallisuudesta: kaupunki
vastaa huolimattomuudellaan aiheuttamista vahingoista vahingonkor-
vauslain 2 luvun 1 §:n mukaisesti. Laki koskee myös vaarallisia puita,
jotka tulee poistaa ennen kuin ne aiheuttavat henkilö- tai omaisuusva-
hinkoja.

Puiden kuntoarvioinnit mahdollistavat vanhojen puiden turvallista säilyt-
tämistä, sillä juuri säännöllisten kuntoarviointien avulla vanhoja puita
voidaan kaupunkiympäristössä vaalia mahdollisimman pitkään. Kun-
toarviointeja tekevät koulutetut arboristit, puunhoitajat. Kaupunkiympä-
ristön toimiala tilaa puiden kuntoarviointeja kaupungin omilta, mutta

myös ulkopuolisilta arboristeilta. Kuntoarvioinnin perusteella arboristit laativat puille hoitosuunnitelman. Toistuvien kuntoarviointitietojen ja hoitosuunnitelmien perusteella pitkällekin lahonneita puita voidaan säästää hoitotoimenpiteillä, jotka suunnitellaan tapauskohtaisesti puuyksilöittäin. Kuntoarviointitietoja hyödynnetään myös katu- ja puisto-suunnittelun lähtötietoina. Suunnitteluratkaisujen laatimista helpottaa, jos puiden kuntotietoja on saatavissa pidemmältä ajalta.

Kuntoarviointi perustuu puun ja sen kasvuympäristön silmävaraiseen arviointiin. Tarvittaessa käytetään lahontutkimiseen kehitettyjä erikoislaitteita, kuten Picus-tomografia ja lahoporaa. Puusta tutkitaan ulkoiset riskitekijät, kuten lahottajasienten esiintyminen, halkeamat, onkalot, vaaralliset oksat tai muut vioitukset. Lisäksi kiinnitetään huomiota puun kasvuympäristöön, erityisesti juuristoalueella tai sen läheisyydessä häiriötekijöihin, kuten kaivuihin tai maantäyttöihin. Vanhat puut ovat yleensä jossain määrin lahoja. Pelkkä lahon toteaminen ei aina edellytä puun poistamista turvallisuussyistä. Lahon olemassaolo voidaan puusta todeta usein vain tutkimuslaitteiden avulla. Lahon aiheuttaman riskin arviointi on myös haastavaa, sillä lahon eteneminen kestää yleensä vuosikausia, jopa kymmeniä vuosia. Elävästä puusta on haasteellista määrittää, kuinka nopeasti laho etenee kriittiseen pisteeseen, missä puusta tulee vaarallinen. Lahon etenemistä seurataan toistuvilla kuntoarvioinneilla.

Munkkiniemen puistotien lehmusten kuntoa on seurattu pitkään

Helsingin kaupungin kunnossapito on säännöllisesti vuodesta 2000 lähtien selvittänyt Munkkiniemen puistotien lehmuskujanteiden puiden tilaa niiden heikentyneen kunnon vuoksi. Vuonna 2000 kujanteen puita hoitoleikkauksessa huomattiin, että niiden joukossa oli paljon huonokuntoisia puita. Vuonna 2003 puut kuntoarvioitiin, jonka seurauksena kujanteesta poistettiin vaaralliset puut ja osalle puista tehtiin latvuston pienennysleikkaus tuulenkaatojen ehkäisemiseksi. Poistettuja puita oli noin 30.

Puukujanteiden tilan heikentyessä seuranta on jouduttu tarkentamaan. Kaikkien puiden kuntoarviointi toistettiin vuosina 2012 ja 2019. Uusien riskihavaintojen seurauksena vaarallisia puita poistettiin vielä 10 lisää. Latvuston pienennysleikkauksia on myös jouduttu toistamaan, viimeisin vuonna 2021. Leikkauksia jatketaan myös syyskesällä 2022. Kunnossapito käyttää näihin viime ja tämän vuoden latvuston pienennysleikkauksiin yhteensä 70 000 euroa.

Syy yksittäisten puiden huonosta kunnoista johtuu puurivien historiasta. Lehmuskujanteen ensimmäiset puut istutettiin 1920-luvulla, ja istutuksia jatkettiin 1930-luvulla. Lehmuskujanteen puut suunniteltiin Helsingin nykykäytäntöön verrattuna varsin poikkeuksellisesti muotoon leikkatta-

viksi. Tästä syystä puut on istutettu tiheään istutusvälin ollessa vain 5 metriä. Lehmuksia hoidettiin tavoitteen mukaisesti leikkaamalla ainakin vuoteen 1939 asti, esimerkiksi latvat katkaisemalla. Puiden leikkaaminen lopetettiin sodan aikana. Kun leikkaamisesta luovuttiin, puut pääsivät kasvamaan nykyiseen, vapaaseen muotoonsa. Puiden leikkaushistoria on vaikuttanut niiden kuntoon. Latvan katkaisukohta näkyy rungoissa edelleen. Suurin osa puistotien vanhoista lehmuksista on lahon etenemisen vuoksi onttoja, sillä varhainen ja voimakas leikkaaminen on aiheuttanut puihin leikkaushaavoja, joiden kautta laho on saanut alkunsa.

Myös liikenne on aiheuttanut puiden kunnan heikentymistä. Vielä joitakin vuosia sitten reunariveissä olevia puiden välejä käytettiin säännöllisesti autojen pysäköintiin. Tämä aiheutti tiivistymistä puiden kasvualustaan ja kolhuja niiden tyville. Lisävahinkojen estämiseksi puurivien suojaksi rakennettiin matalat suoja-aidat, jotka estävät autojen pysäköinnin puiden väliin.

Munkkiniemen lehmuskujanteita ei enää täydennetä, sillä nykyiset kasvuolosuhteet kadulla ovat istutettaville nuorille puille liian vaikeat. Kasvutila on täysikasvuille lehmuksille riittämätön latvuston tilantarpeen ja kasvualustan tilavuuden puolesta. Lisäksi kasvualustat ovat tiivistyneet ja köyhtyneet, joten ne tulee uudistaa perusteellisesti. Kunnostaminen edellyttää kaivamista puiden juuristoalueella, mikä puolestaan vahingoittaa olemassa olevien vanhojen puiden juuria entisestään.

Puurivit näyttävät vielä kohtuullisen hyviltä, vaikka alkuperäisestä istutussommitelmasta puuttuu jo noin 40 % puista. Tällä hetkellä puistotielä on jäljellä 169 puuta. Näistä lähes puolet tarvitsee säännöllistä seuranta ja leikkauksia. Munkkiniemen puistotie on kunnossapidon kannalta korkean riskin aluetta jalankulkijoiden ja läpikulkevan raitiotiilikenteen intensiivisyyden vuoksi. Puiden säännöllisten kuntoarviointien ja niistä seuranneiden toimenpiteiden ansioista vahinkoja ei ole sattunut, ja lehmusriveissä on voitu säilyttää kujannevaikutelman kannalta merkittävä määrä puita. Vaaralliset ja leikkausta edellyttävät puut löydetään kuitenkin vain puiden kuntoa seuraamalla, eikä kuntotutkimuksista voida luopua, koska niiden avulla löydetään turvallisuussyistä poistamista edellyttäviä puita.

Huopalahdentien lehmusrivien toimenpiteet määräytyvät pikaraitiotien rakentamisen vaatimusten mukaan

Läntisen bulevardikaupungin Huopalahdentien osuus alkaa Munkkiniemen aukiolta ja päättyy Vanhaan Viertotiehen. Kaupunkiympäristölautakunnan vuonna 2019 hyväksymässä kaavarungossa bulevardikaupungissa Huopalahdentietä ja Vihdintietä pitkin kulkee pikaraitiotie.

Huopalahdentien katualueen kaavahankkeessa tutkitaan muun muassa pikaraitiotien tilavarauksia, jotka vaikuttavat keskeisesti nykyisten lehmusrivien säilyttämismahdollisuuksiin. Pikaraitiotien sijainnin lisäksi raitiotien ja puiden yhteensovittamisessa on huomioitava liikenne-, rata- ja ratasäköturvallisuus. Nämä kaikki näkökohdat asettavat vaatimuksia sille, kuinka lähellä pikaraitiotietä puita voidaan säilyttää tai kuinka lähelle niitä voidaan istuttaa.

Esittelijä

vs. kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Silja Hyvärinen

Lisätiedot

Minna Terho, suunnitteluasiantuntija: 310 39527
minna.terho(a)hel.fi